

Hva er forholdet mellom kravene i utdanningssystemet og inngang i arbeidsmarkedet?

Nasjonal konferanse om foreldrerollen i rusforebyggende arbeid

Hva skal jeg snakke om?

- Myter om forholdet mellom utdanning og arbeidsliv
- Hvordan ser arbeidsmarkedet ut i dag?
- Hva sier prognosene – og hva er de bygget på?
- Litt om utdanningssystemet
- Hva er forholdet mellom utdanning og inngang i arbeid?
- Hvilke ordninger finnes for å lette inngangen i arbeidslivet?

«Bare 3,5 prosent ufaglærte jobber i 2020»

- Ikke så lett å bruke utdanningssystemet til sosial utjevning
- Kampen mot frafall i skolen gir seg noen spesielle utslag
- St.meld 44 (2009-2009): Utdanningslinja
- Bare 87 500 ufaglærte om seks år??#+

Behøver ikke være statistiker akkurat....

- Hvem jobber i butikkene?
- På T-bane, buss og i taxi
- På sykehjem
- Vasker kontorene

Klassifiseringer kan gå galt

- Internasjonal statistikk; videregående med bare ett år
- De aller fleste som starter i videregående i Norge har det
- Om man sier disse har videregående har man ikke frafall
- Man har heller nesten ingen med bare grunnskole

Prognoser

- Fremtidsprognoser bygger på det som har skjedd i fortiden
- Sysselsettingsprognoser bygges mest på utdanningsmønstre
- Modeller for økonomisk utvikling
- Demografiske endringer i befolkningen

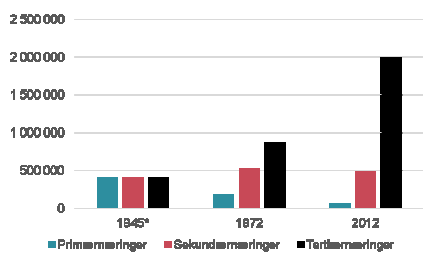
Utdanningsnivået bestemmer behovet

- Ved full sysselsetting fyller befolkningen opp arbeidslivet med den utdanningen de har
- Da blir dette nivået og «inngangskravet» i ulike jobber
- Neste skritt er å kalle dette arbeidslivets behov
- Med unøyaktig klassifisering: 87 500 ufaglærte

Hvilken utdanning har de sysselsatte i dag?

- 700 000 har bare grunnskole
- 350 000 har bare videregående **skole**
- 500 000 har fagbrev (inkl. fagskole)
- 900 000 har høyere utdanning

Sysselsetningsutviklingen (*1945 stipulert)

Sysselsetningsstrukturen i Norge (etter SSB)

Sektor	Ledere og høyere utdannede	Arbeidere og lavere funksjonærer
Primærnæringer		55
Industri, kraft, bergverk	130	187
Bygg og anlegg	41	149
Varehandel og bil	93	266
Transport og lager	38	108
Hotell og restaurant	10	51
Informasjon/kommunikasjon	81	15
Helse og sosial	281	256
Private tjenester	210	141
Finans og forsikring	7	2
Offentlig administrasjon	16	31
Undervisning	177	34
Totalt	1088	1295

Utdanningssystemet

- 1970-, 80- og 90-tallet: Videregående opplæring som system
- Høyskole- og universitetssektoren ekspanderer
- Virker inn på arbeidsmarkedet

All ungdom i utdanning

- TINA-politikken
- Fra 1994 ble mer eller mindre all yrkesutdanning lagt inn under lærlingordningen
- Samtidig skulle utdanningen her gjennomføres i 16-19 årsalderen

Frafallsfokuset

- Dette gikk ikke etter oppskriften
- Under halvparten på yrkesutdanningen gjennomførte på denne måten
- Har ført til et voldsomt fokus på individuelle forklaringer

Ungdomsarbeidsmarkedet er blitt større

- Har sammenlignet 1994 og 2008
- Ungdomsarbeidsmarkedet er blitt flerdoblet
- Vokst særlig innen bygg, industri og varehandel
- I bygg og industri som lærlinger
- I varehandel som ufaglærte

Mye er forandret, men mye er som før...

- Det er stort behov for arbeidskraft i Norge
- Det har også bidratt til å utvide ungdomsarbeidsmarkedet
- Noen områder må man ha lærekontrakt i
- I andre stilles det ikke utdanningskrav, mer personlige
- I en del områder er høyere utdanning nødvendig, enten formelt eller reelt

Ny konkurranse utenfra

- Mangel på arbeidskraft har sugd utenlandsk arbeidskraft til Norge
- Sverige, Polen osv
- Skaper større konkurranse om jobbene ungdom har hatt

Formell utdanning ofte underordnet

- Karakterer lite viktig for mange bedrifter
- Bedriftene er ute etter ungdom som er motivert
- Legger vekt på at de møter opp og viser interesse
- Men også at de møter på jobb
- Og at de bidrar
- Men mange arbeidsgivere har også omsorg for ansatte

Ordninger for ungdom

- Lærlingordningen
- Lærlingordning med ekstra tilskudd
- Praksisbrevordningen
- Lærekandidatordningen
- Praksisplass NAV

www.nifu.no

NIFU